

зовнішньополітичного орієнтиру нашої держави по приєднанню до єдиного європейського правового простору.

Європейський вибір України базується на принципах верховенства права, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, що є основним критерієм ефективності модернізації її правоохоронної системи. Безсумнівно, що процес реформування правоохоронної системи України повинен відбуватися з урахуванням положень Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу. Угодою про асоціацію передбачено так званий еволюційний підхід до процесу зближення законодавства, суть якого полягає у поступовому приведенні українського законодавства у відповідність до змісту та цілей, закріплених у нормах права Євросоюзу.

У відповідних документах, а саме Стратегії та Концепції реформування МВС України від 22.10.2014 р., до основних принципів реформування відносяться: верховенство права, деполітизація, демілітаризація, децентралізація, підзвітність і прозорість в роботі, тісна взаємодія з населенням та місцевими громадами, професійна підготовка персоналу. Дане відбиває зміст положень, що зазначені у тексті Угоди про асоціацію України та ЄС, зокрема ст. 14 Розділу III, де вказано, що в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права, а також зазначено, що таке співробітництво буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

Досягнення мети реформування правоохоронної системи України можливе при здійсненні основних напрямів даного процесу системно, узгоджено і послідовно, а також науково виважено та обґрунтовано, оскільки безсистемність, непослідовність здійснення таких вкрай важливих заходів та відсутність їх належного теоретичного забезпечення не призведе до одержання позитивних результатів удосконалення всієї правової системи України.

Кардинальні зміни у сучасному світі загалом, і в Українській державі зокрема, не можуть не вплинути й на зміни у вітчизняній юридичній науці та освіті. Для сучасного юриста, діяльність якого не може не бути пов'язана з певними сторонами публічної діяльності, необхідністю є системне вивчення реалізації публічної влади на всіх її рівнях і проявах, й особливо правоохоронної системи.

Зазначене вище дає підстави визначити, що у сучасний період розвитку вітчизняної юриспруденції складаються умови для формування відповідної сфери наукових знань, що обумовлено певними об'єктивними (соціальними) та суб'єктивними (власно науковими) потребами, а саме - *теорії правоохоронної системи* як комплексу наукових знань, що має своєю метою пізнання та наукове забезпечення її організації та функціонування.

Список використаних джерел

1. Концепція реформування МВС України від 22.10.2014 р. // www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247699591...
2. Стратегія реформування МВС України від 22.10. 2014 р. // www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247699591...
3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27.06.2014р.//www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=24658...

Тян Н.О. слухач магістратури денної форми навчання НАВС

МОТИВАЦІЯ ДО СКОЄННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Дана тема являється вкрай актуальною у зв'язку із збільшенням кількості вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи за останній період. Тому вважаю доцільно розглянути мотиваційну сферу даної проблеми.

Для попередження вчинення злочинів, виявити основні спонукаючі ланки, що наштовхують людину вчинити той чи інший злочин не достатньо, але це необхідно для того, щоб

зробити розслідування даних злочинів більш ефективнішим і результативним. Отже виявлення мотивів-є основним етапів в розслідуванні злочинів.

Центральне місце в теорії мотивації займає поняття «мотив». Мотив - це переважно усвідомлене внутрішнє спонукання особистості до певної поведінки, або дії спрямованої на задоволення нею тих чи інших потреб.

Мотив є самостійною психологічною ознакою суб'єктивної сторони, але він взаємопов'язаний з іншими ознаками суб'єктивної сторони, що в своїй єдності можуть дати повну характеристику суб'єктивної сторони.

В своїй роботі я зробила акцент на мотивації до вчинення злочинів проти особи, а саме злочинів, що передбачають дії спрямовані проти життя та здоров'я особи.

Умовно, злочини проти життя і здоров'я особи можна поділити на три частини:

1. Злочини проти життя особи (умисне вбивство ст. 115 КК України, умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання ст. 116 КК України, умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини ст. 117 КК України, умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця ст. 118 КК України, вбивство через необережність ст. 119 КК України)

2. Злочини проти здоров'я(Тілесні ушкодження ст.ст. 121-125, 128 КК України, побіи і мордування ст. 126 КК України, катування 127 КК України, зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншою невиліковною інфекційною хворобою ст. 130 КК України, зараження венеричною хворобою ст. 133 КК України)

3. Інші злочини (Незаконне проведення абортів (ст. 134 КК України, залишення в небезпеці ст. 135 КК України, доведення до самогубства ст. 120 КК України) [6; 238].

Кримінальний кодекс України у ст. 115 “Умисне вбивство” зпередбачає мотиви, за якими може вчинятися даний злочин, а саме: корисливий мотив, хуліганський мотив і мотив расової, національної чи релігійної нетерпимості. Але мотиваційна база, що спонукає особу скоїти будь який злочин набагато ширша.

На думку М. І. Бажанова, мотивація до вчинення злочину проти особи може носити різний характер:

1. мотиви, що мають аморальний характер (наприклад, користь, помста, хуліганський);
2. мотиви, що не мають аморального характеру (наприклад, жалість, співчуття, прагнення допомогти третій людині та ін.) [2;45].

А ось, професор Коржанського М.Й. вважає, що найбільш поширеними спонуканнями до вчинення злочинів є:

- 1) корисливість (ст. 134 КК України “Незаконне проведення абортів”);
- 2) помста, жадова помсти (ст. 115 КК України “Умисне вбивство”);
- 3) хуліганство (ст.ст. 121-125 КК України Тілесні ушкодження”);
- 5) жадова влади

Також можна зустріти такий поділ мотиву, як раціональні мотиви, тобто мотиви, що виникли в наслідок появи певних потреб, та емоційні мотиви, що виникли на психічному рівні особи.

В деяких джерелах мотиви "можуть бути: органічні, матеріальні, соціальні та духовні (психічні) [3;10].

В. В. Голіна виділяє наступні групи мотивів, залежно від набору криміногенних явищ, а також структури і процесів, що лежать в основі міжособистісних криміногенних конфліктів:

1. сімейно-побутові;
2. ситуаційні;
3. ті, що заздалегідь плануються [1;112].

Розглядаючи аналітичну довідку МВС України щодо злочинів проти особи, велика кількість злочинів скоєються на побутовому рівні, при цьому мотиви не мають чіткої сформульованості. Тобто злочини вчиняються під час сварок, які переходять у взаємні образи, а потім у бійки. При цьому основою криміногенної поведінки і злочинця, і потерпілого є побутові взаємовідносини, оскільки переважно більшість вбивств і тілесних ушкоджень, мордувань

вчинено у квартирі, будинку, дворі, гуртожитку та інших жилих приміщеннях. Отже проглядаються мотиви, що виникають на побутовому рівні, у процесі повсякденного життя. Дану мотивацію можна віднести до емоційної мотивації, тобто та, яка виникла лише в результаті раптової побутової сварки. Такі злочини вчиняються імпульсивно, тобто у стані сильного душевного хвилювання, коли винний діє без більш-менш зрозумілої мети, реакція на образи в ході сварки і є тим мотивом, що керує особою. Наприклад побутово-сімейні і ситуаційні насильницькі злочини, частіш за все вчиняються в умовах конфліктної ситуації, яка виникла за раптового розвитку подій, коли винні не мають часу оцінити обстановку, що виникла і вибір лінії поведінки відбуваються виключно на емоційній основі. Мотиви, що виникають на побутовому рівні, частіш за все породжують ситуаційно-дозвільні вбивства і тяжкі тілесні ушкодження, основу яких, звичайно, складають одноразові сутички між злочинцем і потерпілим. Подібні короточасні сутички відбуваються у громадських місцях, місцях громадського харчування, проживання, проведення вільного часу і відпочинку, спільного перебування та виконання особами будь-яких операцій, обов'язків тощо. До таких злочинів можна віднести умисні вбивства і тілесні ушкодження, які вчиняються з хуліганських мотивів, деякі злочини з корисливих та інших мотивів, імпульсивні насильницькі злочини. Мотивацію до подібних злочинів доцільно буде віднести до першої та другої групи мотивів за класифікацією Голіної В.В.

В деяких випадках, підґрунтям для виникнення мотиваційної бази, є вплив спиртних напоїв, або наркотичних речовин. Так, близько 80 % таких злочинів учиняється у вечірні та нічні години, під час та після вживання спиртних напоїв, або інших наркотичних та психотропних речовин. Значна частина цих злочинів вчиняється із застосуванням різних предметів, у тому числі зброї та вибухових речовин.

Криміналістика розглядає таке мотиваційне підґрунтя, як ревності, помста, хуліганські спонування і так звані «неприятні стосунки», змістом яких є ненависть, неповага, ворожнеча, заздрість та ін. Зростає також кількість неадекватних і навіть зовні безглузких злочинів, мотив яких пов'язаний, певно, з внутрішньою готовністю до злочину, або з психічними відхиленнями, наприклад у серійних вбивць, або у маніяків. За даними судово-психіатричних експертиз у кримінальних справах, більше як третина злочинців-убивць мали травми голови, наслідком чого стали відхилення психіки (агресивність, мстивість, надмірна підозрілість, сексуально-моральні відхилення, грубість, брутальність тощо) [4; 12]. Такі мотиви можна віднести до третьої та четвертої групи мотивів за класифікацією Голіної В.В..

Дослідження свідчать, рівень злочинності проти особи влітку вчиняється більше ніж взимку [2; 38]. Враховуючи це, доцільно буде зауважити, що для виявлення мотивації до скоєння злочинів необхідно враховувати ще й регіональні, демографічні, сезонні і часові коливання та особливості.

Зміст мотивів злочинців стає конкретним, якщо аналізувати види зв'язків між злочинцем і потерпілим. Основна маса потерпілих припадає на осіб, знайомих із злочинцем (спільна робота, місце проживання і проведення дозвілля).

Переважає більшість осіб, що вчиняють насильницькі злочини проти життя та здоров'я особи є чоловіки, а мотивами жіночої злочинності іноді виступає реакція у відповідь на протиправну або віктимну поведінку потерпілих (знущання, нанесення побоїв, подружня зрада, алкоголізм тощо) [5; 93].

Злочини проти життя та здоров'я особи важко попередити, але можна з'ясувати основну мотиваційну базу, яка в більшості випадків спонукає особу на скоєння даних злочинів, що значно полегшить роботу працівників ОВС у розслідування даних кримінальних правопорушень. Виходячи з мотиву вчинення злочину, можливо намалювати психологічний портрет злочинця. Наприклад до скоєння злочинів з хуліганських мотивів, таких як нанесення будь яких видів з тілесних ушкоджень більш схилена особа з неповною освітою, молодого і середнього віку, які зловживають спиртними напоями, негативно себе поведуть, не мають будь-якої професії, постійно створюють криміногенні ситуації [4;26].

В кримінальному праві, мотив в структурі суб'єктивної сторони є факультативною ознакою, тобто такою, яка в характеристиці суб'єктивної сторони різних злочинів може відігравати

різну роль. Залежно від законодавчого опису суб'єктивної сторони конкретних злочинів мотив може виконувати роль обов'язкової ознаки, кваліфікуючої (особливо кваліфікуючої) ознаки, або ознаки, що пом'якшує чи обтяжує покарання. Виходячи з цього, мотив-суттєвий елемент, що впливає на кваліфікацію діяння. Це це двигун злочину. Тому правильне визначення мотиву дає змогу не лише зрозуміти дії злочинця і правильно їх кваліфікувати, а й успішно розкрити злочин, або попередити його скоєння.

Список використаних джерел

1. Загальна та Особлива частини: підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни. - 2-ге вид. перероб. і доп. - Х.: Право, 2009. - 288 с.)
2. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. М.Бажанова, В. Сташиса, В.Я. Тація.-К.-Х.: Юрінком Інтер, 2002.
3. Матвійчук В.К., Тарарухін С.А. Суб'єктивна сторона складу злочину / лекція, К.-1994р
4. Осика І., Сафронов С. Доказування мотиву та цілі як ознак суб'єктивної сторони злочину. Право України, №3, 1997р.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я // Закони України. – Том 4. – К., 1996. – С.235.
6. Підручник / М. І. Бажанов, Ю.В.Баулін, В.І. Борисов та ін.; – 2-е вид. доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

**Харченко Н. П. старший викладач
кафедри теорії держави та права НАВС,
к.ю.н.**

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ В УМОВАХ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Інформатизація різних сфер суспільства і держави докорінно змінили значення та роль багатьох соціальних і правових інститутів. Виникнення інформаційних відносин, інформаційних прав і свобод, інформаційних правопорушень, становлення інформаційного права та ухвалення інформаційних нормативно-правових актів – це лише окремі наслідки входження суспільства до інформаційної стадії розвитку.

Прозорість діяльності суб'єктів владних повноважень та доступ кожного до публічної інформації визнані однією із ознак демократичності держави.

Однак в Україні існують певні перешкоди організаційно-правового характеру на шляху реалізації інформаційних прав і свобод, зокрема права на доступ до інформації. Серед основних порушень у цій сфері слід виокремити безпідставну і неправомірну відмову у наданні інформації через її віднесення до інформації з обмеженим доступом, умисне затягування строків надання відповідей на інформаційні запити чи звернення громадян або юридичних осіб, неповне надання інформації чи надання інформації, що не відповідає дійсності, тощо.

Починаючи з 2003 року за порушення права на інформацію було передбачено не лише кримінальну, а й адміністративну відповідальність. Так, до Кодексу України про адміністративну відповідальність було внесено статтю 212-3 «Порушення права на інформацію». Вже через два роки до даної статті були внесені перші зміни згідно з Законом України від 12 грудня 2005 року. Однак ці зміни та доповнення були не останніми. У зв'язку з ухваленням законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про доступ до судових рішень», «Про засади запобігання і протидії корупції», а також нової редакції законів України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про нотаріат», «Про інформацію», «Про звернення громадян» до КУпАП були внесені ще ряд статей, відповідно до яких передбачалась адміністративна відповідальність за порушення окремих інформаційних прав і свобод.

Попри динамічне нормативно-правове регулювання права громадян на інформацію в Україні, правозастосовна практика в цій сфері є незадовільною. Більше того, згідно з